

**POSITION PAPER VERENIGING ZELFSTANDIGEN NEDERLAND (VZN)
ten behoeve van
Rondetafelgesprek 'Opheffen handhavingsmoratorium' dd 5 september 2024**

Inleiding

De Belastingdienst heeft van het vorige kabinet de opdracht gekregen om per 1 januari 2025 weer te gaan handhaven op schijnconstructies en het handhavingsmoratorium op de wet DBA op te heffen. De redenen die ten grondslag liggen aan de totstandkoming van dat moratorium, acht jaar geleden, zijn echter nog onveranderd. En ook de wijze waarop de Belastingdienst wil gaan handhaven is onveranderd. De beoogde opvolger van de wet DBA, de conceptwet VBAR, ligt momenteel bij de Raad van State voor advies. Het is nog niet duidelijk of, en zo ja, in welke vorm, deze nieuwe wetgeving er gaat komen. Maar eventuele nieuwe wetgeving gaat er hoe dan ook niet zijn vóór 1 januari 2025. Wat wordt dan de basis en wat zijn de uitgangspunten waar de Belastingdienst op gaat handhaven? Dat is voor zelfstandigen die hun eigen arbeid aanbieden aan organisaties, en voor hun opdrachtgevers, op dit moment niet helder.

Onrust in de markt: ongewenst

Vanwege deze onduidelijkheid zorgt de aankondiging van de Belastingdienst dat zij de handhaving op schijnconstructies binnen enkele maanden gaat herpakken, reeds voor grote onrust. Deze onrust doet sterk denken aan de situatie in 2016 bij invoering van de Wet DBA, met dit verschil dat anno 2024 de krapte op de arbeidsmarkt groter is dan ooit. Veel zelfstandigen worden hier momenteel al hard door geraakt. Zij worden geconfronteerd met opdrachtgevers die geen nieuwe overeenkomsten van opdracht meer met hen willen afsluiten. En dat terwijl het werk dat moet worden gedaan, blijft liggen. Zelfstandigen ervaren hierdoor minder bestaanszekerheid, bedrijven worden hierdoor belemmerd in het realiseren van hun doelstellingen en publieke organisaties kunnen hierdoor hun maatschappelijke taken onvoldoende uitvoeren. Dit is wat ons betreft een zorgwekkende ontwikkeling.

Standpunt VZN: 'Gericht handhaven op basis van duidelijke regelgeving'

VZN vindt de ontstane onrust ongewenst, en is tegen opheffing van het moratorium zolang er geen nieuwe regelgeving is, in de vorm van een rechtsvermoeden van werknemerschap met een daarbij horende tariefgrens als richtsnoer voor handhaving. Dit standpunt leggen we hieronder nader uit.

Gericht handhaven: focus op lage tarieven

Schijnconstructies, waarbij werkenden op voorspraak van de opdrachtgever worden geacht zich in te schrijven bij de KvK als zelfstandige, maar onvoldoende betaald krijgen en onvoldoende tot geen autonomie hebben over tarieven, taken, werktijden, locaties om te werken, etc., leiden niet tot duurzaam zelfstandig ondernemerschap. Mensen die werken onder deze condities zijn meestal geen echte zelfstandige ondernemers omdat ze niet in staat zijn om écht goed voor zichzelf hun sociale risico's te kunnen afdekken en ondernemersrisico te kunnen dragen. Dit soort praktijken moeten we in ons land niet laten gebeuren. Gerichte handhaving bij lage tarieven kan hieraan bijdragen. Hierbij moet ervoor gewaakt worden dat deze handhaving niet diegenen raakt die bewust voor het zelfstandig ondernemerschap hebben gekozen en die tegen gezonde tarieven en met onderhandelingsmacht, als echte zelfstandigen opereren op de arbeidsmarkt, voor eigen rekening en risico. Voor wie flexibiliteit en afwisseling een wens én een weloverwogen keuze is. Mensen die geen loondienstverband ambiëren, die goed gedijen als zelfstandige ondernemer en hun zaken goed willen regelen, maar die niet de behoefte hebben om in hun ondernemerschap door te groeien tot werkgever. En dat zijn er inmiddels heel veel.

Duidelijke regelgeving: rechtsvermoeden van arbeidsovereenkomst

Hoe kunnen we gericht handhaven op misstanden en tegelijkertijd echte zelfstandigen laten blijven ondernemen? Dat is de belangrijke vraag die voorligt. De conceptwetgeving VBAR biedt daarvoor een goed aanknopingspunt. Het betreft het onderdeel 'rechtsvermoeden van arbeidsovereenkomst', dat wij als VZN steunen. Conceptwet VBAR stelt dat bij een tarief onder een bedrag van €33,- per uur zelfstandigen die dat wensen, de mogelijkheid krijgen om een arbeidsovereenkomst te claimen. Daarmee worden de schrijnende gevallen van schijnzelfstandigheid eruit gehaald. Als dat tarief van €33,- euro per uur de insteek is van handhaving op schijnzelfstandigheid is daar alle begrip voor op te brengen. Wij adviseren de politiek daarom om de wet VBAR op te knippen en het deel met betrekking tot het rechtsvermoeden van arbeidsovereenkomst per wet te verankeren. Zodra die wet er is (en dat hoeft onzes inziens niet lang te duren, want er ligt een voorstel voor het rechtsvermoeden dat op draagvlak kan rekenen vanuit sociale partners en zelfstandigenorganisaties) kan de Belastingdienst de handhaving starten bij opdrachtgevers die tarieven betalen aan zzp'ers onder dit niveau. Dit schept duidelijkheid en voorkomt verdere onrust.

Verder denken: stimuleren van duurzaam zelfstandig ondernemerschap

Met een wet die een rechtsvermoeden voor arbeidsovereenkomst regelt en op basis waarvan de Belastingdienst kan handhaven, pakken we in Nederland schijnzelfstandigheid gericht aan. Daar is geen verdere ingrijpende aanpassing van het Burgerlijk Wetboek voor nodig, zoals het eerste deel van de conceptwet VBAR (dat gaat over verduidelijking van de beoordeling van de arbeidsrelatie) nu voorstaat. Wij roepen het nieuwe kabinet op om niet verder te gaan met dit deel van de conceptwet, zie ook onze reactie op de internetconsultatie VBAR. De plannen van voormalig minister Van Gennip bieden namelijk geen verduidelijking. Niet in de minste plaats omdat uit de jurisprudentie waarop VBAR deels is gebaseerd, is gebleken dat er getoetst moet worden aan alle relevante omstandigheden, die voor elke situatie anders zijn.

Wel geven wij de politiek de gedachte mee om verder onderzoek te doen naar de mogelijkheden om zelfstandigen te stimuleren en te faciliteren in het opbouwen van een bedrijfsbuffer, van waaruit zij hun sociale- en ondernemersrisico's kunnen afdekken. Dit zorgt ervoor dat alle werkenden in Nederland, ongeacht hun contractvorm, bijdragen aan en kunnen terugvallen op passende sociale zekerheid. Een bedrijfsbuffer voor zelfstandigen geldt als vangnet voor slechte tijden en fungeert als trampoline (die je een zetje meegeeft) wanneer je met je bedrijf of in je persoonlijke ontwikkeling een sprong wilt maken. Aan zo'n bedrijfsbuffer kun je als overheid voorwaarden stellen of nieuwe fiscale voordelen verbinden om de opbouw ervan voor specifieke doeleinden te stimuleren. Zo ontwikkelen we in Nederland duurzaam zelfstandig ondernemerschap. En daar heeft iedereen baat bij. Want krachtige zelfstandigen leiden tot krachtige organisaties en tot een krachtige samenleving met zelfredzame en verantwoordelijke burgers.

Onze ideeën voor zo'n bedrijfsbuffer staan nader uitgewerkt in ons [manifest](#) 'Werken aan duurzaam zelfstandig ondernemerschap' (zie bijlage, en te vinden op onze website). Dit onderwerp voert verder dan het onderwerp van gesprek van deze rondetafel over handhaving, maar is zeker iets waar we de komende periode graag nader met u over in gesprek gaan.